

ESPECIAL

desembre 2013

comerç.cat

Revista de Comerç i serveis, Artesania i Moda de Catalunya

setmana
d'Artesania
de Catalunya
THECRAFTROOM

Generalitat
de Catalunya

monogràfic

CCAM

Consorci de Comerç,
Artesania i Moda
de Catalunya

Generalitat
de Catalunya

Índex

Editorial	3
The CraftRoom - El saló, des de dins	4
Espai FAAOC: per una artesania de qualitat	8
Entrevista <i>Xavier Vega, vidrier</i>	10
Entrega Diploma Mestre Artesà	12
Tallers d'artesania per a infants	14
Entrevista <i>Maria Goretti, directora de l'Escola d'Art Gaspart Camps</i>	15
Reportatge - La ceràmica en l'arquitectura	16
Jornada - Interaccions professionals en l'artesania	22
Exposició - Del fil a l'obra d'art	24
Llistat d'empreses expositores The CraftRoom	25

Comerç.cat
www.comerç.cat

Edita:
© Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Ocupació
Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya (CCAM)
C. Provença, 339
08037 Barcelona
Tel. 93 484 99 99
ccam@gencat.cat
www.ccam.cat

Consell de redacció:
Josep Maria Recasens, Miquel Rodríguez, Esther Márquez i Enric Ballber.

Coordina:
Unitat de Comunicació i Premsa del CCAM

Realitza:
Fair Play Agència de Comunicació, SL

ISSN: 2014-7376

Publicació monògrfica especial Setmana d'Artesania de Catalunya.

Fotografia de portada: Exemple de restauració a l'Hospital de Sant Pau.

El Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya no participa necessàriament de les opinions manifestades en els articles de les entitats o persones que hi col·laboren.

Barcelona, desembre de 2013

La segona edició de la Setmana d'Artesania de Catalunya ha finalitzat amb el Saló The CraftRoom, celebrat a les instal·lacions del Disseny Hub Barcelona.

The CraftRoom ha crescut enguany per convertir-se en el gran aparador de l'artesanía. En aquesta edició, a més de potenciar l'espai dedicat a la venda directa i a diferents activitats –demostracions d'ofici, exposicions, projecció d'audiovisuals i Portugal com a país convidat– i mantenir l'espai Futur Excel·lent, que recull els projectes de final de curs amb qualificació d'excel·lent en les escoles d'Art i Disseny de Catalunya, ha presentat com a novetat la Llotja de Negocis, on set de les empreses artesanes més reconegudes del país van mostrar les aplicacions dels oficis artesans a professionals d'altres sectors creatius i productius. També es va presentar l'espai dedicat a entitats, les quals van mostrar la diversitat de serveis vinculats a l'artesanía a Catalunya: escoles, museus, associacions i gremis, administracions, proveïdors de matèries primeres i serveis, mitjans de comunicació i organismes de promoció empresarial.

En total, 110 expositors que van atraure l'interès d'11.923 persones en la celebració de l'esdeveniment, amb un increment del 21,5% en relació a l'any anterior.

També com a novetat d'aquesta edició, es va dur a terme la jornada "Artesania Ara: Interaccions professionals", on empreses artesanes com Luesma & Vega, Majoral, Taller de Ceràmica SOT, Teixidors o El Arte Cristiano, acompanyats de professionals d'altres àmbits com Albert Adrià o Pep Brazo, van desenvolupar dues taules rodones en les que es va constatar l'empremta que l'artesanía catalana té avui en la nostra societat, i la seva rellevància creixent per donar solucions a dissenys, projectes o idees que professionals de tots els àmbits volen desenvolupar, actuació que els nostres artesans realitzen amb una gran professionalitat i coneixement de l'ofici i de la matèria.

Un pas més, doncs, per aconseguir convertir The CraftRoom en una referència obligada de l'artesanía catalana.

El saló, des de dins

The CraftRoom és l'activitat principal de la Setmana d'Artesania de Catalunya. Enguany ha celebrat la segona edició, en un entorn de futur com és l'edifici DHUB de Les Glòries. Hem parlat amb alguns dels protagonistes del saló, artesans i professionals que han estat presents a les quatre àrees en què es dividia The CraftRoom: Venda Directa, Entitats, Llotja de Negocis i Futur Excel·lent

La segona Setmana d'Artesania de Catalunya, que va tenir lloc del 18 de novembre a l'1 de desembre, va tornar a comptar amb el saló The CraftRoom com a plat fort, enguany celebrat a l'edifici DHUB de Les Glòries de Barcelona durant el cap de setmana del 29 de novembre a l'1 de desembre.

Gairebé 12.000 persones van poder gaudir de l'activitat, organitzada pel CCAM i amb la col·laboració de la Federació d'Associacions d'Artesans d'Ofici de Catalunya (FAAOC), en la

qual un total de 110 expositors mostren els seus productes i serveis.

Segons dades del CCAM recollides a l'enquesta de satisfacció dels participants al saló, els resultats han estat positius. Del 70% d'expositors que van respondre a l'enquesta, un 31% considera que la valoració és positiva o molt positiva i un 27%, correcte, mentre que només per al 12% l'experiència va ser negativa. Com a punts positius, els participants han destacat la valoració del producte per part del visitant i les

col·laboracions amb altres artesans i professionals que la fira afavoria, mentre que els principals punts de millora es troben en l'atracció de més públic i en el desenvolupament de la nova àrea de negocis que ofereix el saló per a les empreses artesanes.

L'experiència de venda

L'àrea de venda directa de The CraftRoom va ser la més important en nombre d'expositors, aglutinant un total de 51 empreses artesanes. Carles Martí va

ser un d'aquests participants que, per segon cop, va decidir presentar a la fira la seva empresa de barrets, Maku-Maku Hats.

Fundada l'empresa l'any 1990, el dissenyador Carles Martí va decidir especialitzar-se en l'ofici de barreter, aprenent a França les tècniques de barreteria per a feltre, llana, cuir, pelleteria, etc. Martí ha col·laborat a la passarel·la Cibeles de Madrid, i ho farà a dues desfilades de la propera edició del 080 Barcelona Fashion, que tindrà lloc el proper mes de gener de 2014.

Durant The CraftRoom va presentar la seva oferta de barrets, que es diferencia en el mercat per oferir "un barret fet a mà, exclusiu, amb materials de qualitat, dissenys únics, originals i de producció limitada", segons explica Martí. El balanç de l'experiència d'enguany, en paraules de Martí, "ha estat positiu i les vendes han anat bastant bé, similars a l'edició anterior". El barreter assegura que, "en ser una fira monogràfica d'artesanía, el producte està molt més valorat per part del públic i la gent reconeix que el preu és ben correcte perquè darrera hi ha un ofici i una singularitat única en les peces". A més, destaca la possibilitat que ofereix The CraftRoom d'intercanvi d'experiències

i de col·laboracions entre els artesans, "en el meu cas, contactes interessants en el camp de la cistelleria i la seda".

Pel que fa al públic, Martí creu que "és important seguir participant perquè la fira agafi empena i anem augmentant el nombre de visitants, hem d'aconseguir que per al públic sigui una fira esperada i d'èxit en vigílies de Nadal, ja que l'oferta i la qualitat de producte que es presenta és excel·lent i, el més important, sense intermediaris". De totes maneres, considera que "hem de potenciar-la per convertir-la en la mostra d'artesanía de Catalunya on poder trobar els millors artesans del país, però per a aconseguir-ho també es necessita temps".

Finalment, en aquesta àrea cal destacar també la tasca del Taller Bugambilia, d'utensilis de ceràmica, que va guanyar el concurs al millor estand de The CraftRoom. El segon i el tercer premi van ser, respectivament, per a Marta Armada, de productes de bijuteria, i Ruth Nadal, de joieria.

Representació d'entitats

La incorporació de 20 entitats amb oferta vinculada a l'artesanía, a més de l'estand propi de la FAAOC, va permetre al saló donar aquesta representativitat del sector des de tots els àmbits. Escoles d'art i disseny, museus, galeries, associacions i gremis, administracions locals i comarcals, proveïdors de matèries primeres i de serveis van poder tenir el seu propi espai, com és

el cas del Museu de Vestits de Paper de Mollerussa que, des de l'any 2009, mostra els vestits guanyadors a les diferents edicions del tradicional Concurs Nacional de Vestits de Paper, amb 50 anys d'història.

Un total de 90 vestits de les tres categories participants al concurs (Moda Actual, Fantasia i Època) s'hi poden trobar al museu, propietat de l'Ajuntament de Mollerussa, així com una col·lecció de reproduccions en paper de peces de dissenyadors de renom com Peter Aedo, Lydia Delgado, Óscar de la Renta, Ágatha Ruiz de la Prada, Joaquim Verdú, Victorio & Lucchino i Armand Basi, entre d'altres.

"Pensem que la participació a la fira és una bona eina de promoció del nostre concurs, ja que es tracta d'un esdeveniment on l'artesanía n'és la protagonista, i el nostre producte combina perfectament artesanía i disseny", afirma Enric Gràcia, responsable del museu.

Al seu estand es van poder veure tres vestits, un de cada modalitat del concurs i representatius de diferents tècniques de treballar el paper. També es van mostrar una sèrie de Barbies vestides en paper, amb motiu de la celebració d'enguany de la 9a edició del Concurs de Vestits de Paper per a Barbie.

Per a Gràcia, "el saló ens ha servit per fer difusió del nostre museu, ja que els vestits exposats van despertar molta admiració i gairebé vam exhaurir els

Carles Martí, de Maku-Maku Hats, al seu taller.

Imatges de la darrera edició del Concurs Nacional de Vestits de Paper, que celebra anualment el municipi de Mollerussa.

500 tríptics que vam portar per repartir entre les persones interessades en el museu i en el concurs”.

Entre d'altres entitats, van ser presents també la Ceràmica de La Bisbal, l'Escola Llotja, el Conselh Generau d'Aran, el Centre de Documentació i Museu Tèxtil, la revista Oficio y Arte, el Gremi Provincial de Torners i el Museu de la Terrissa de Quart.

Un lloc per als negocis

Una de les principals novetats del saló The CraftRoom d'enguany va ser la creació de l'àrea Llotja de Negocis, un espai en el qual diverses empreses artesanes van poder mostrar aplicacions dels oficis artesans en els seus

àmbits a professionals d'altres sectors creatius i productius. Set van ser les empreses que van gaudir d'aquest espai: Luesma & Vega (vidre), Majoral (joieria contemporània), David Gibernau (vidre), Teixidors (tèxtil per a la llar i per a la persona), Jordi Vidal (vidre, vitrall) i Claudi de José (modelista).

Aquesta nova àrea respon a una demanda de part del sector, com és el cas de Jordi Vidal, de l'empresa Vidal Glass: “L'any passat vaig participar de manera col·lectiva a través de l'associació del vidre ACAV, i a The CraftRoom faltava precisament un espai on les visites que venien cap a sectors més professionals trobessin resposta”. Amb la creació de la Llotja de Negocis, Vidal va decidir tornar a participar, aquest

cop en solitari, per mostrar els treballs realitzats per a arquitectes, instal·ladors i dissenyadors i cercar possibles col·laboracions futures.

Vidal Glass neix l'any 1922 de la mà del seu avi, per a la creació de treballs amb vidre pla, vitralls, gravat a l'àcid i a la sorra, daurat, platejat i vinil (retolació i pintura digital). Però no és fins als anys 90 que dona un pas endavant en el sector i incorpora una nau a la Zona Franca de Barcelona, amb l'objectiu de poder treballar amb peces de gran format i grans produccions.

Aquesta capacitat per poder realitzar obres grans i l'actitud d'estar pendent sempre de les últimes tendències els ha portat a aconseguir treballs per a l'Expo de Sevilla, l'Aeroport de Barcelona, la Casa Batlló, l'Hospital de Sant Pau, La Pedrera i d'altres edificis emblemàtics, tant catalans com de la resta de l'Estat i d'altres indrets com Berlín, Aràbia Saudita, el Marroc, París o Japó.

Per a Jordi Vidal, el saló The CraftRoom es diferencia d'altres fires del sector precisament per aquest caire més professional que té: “La selecció dels participants de tots els estands és un dels fets principals, amb productes de qualitat i ben elaborats, i amb la inclusió, d'altra banda, d'escoles d'arts

Espai Llotja de Negocis.

i oficis, professionals i associacions del sector”.

Malgrat tot, aquesta nova àrea encara s'ha de refermar, segons Vidal, per tal d'augmentar el nombre de visites professionals. De totes maneres, “vam aprofitar per fer contactes amb la resta d'empreses que érem allà”, conclou.

El futur de l'artesania

Un any més, The CraftRoom va voler mostrar també la generació d'artesans que vindran. Futur Excel·lent és un espai del saló que té com a objectiu fer de pont entre l'escola i el mercat laboral per als millors alumnes de cada promoció. D'aquesta manera, els estudiants més notables de les escoles d'arts i oficis de Catalunya van poder mostrar el seu projecte final a empreses, professionals i públic en general interessats en detectar els nous talents del sector artesà. Galeristes, comerciants, artesans, empresaris o fans de l'artesania van poder veure i dialogar amb els autors dels projectes finals que han merescut una nota excel·lent durant la promoció del 2012 i 2013.

Enguany, 32 alumnes de vuit escoles catalanes han estat presents a la fira, com l'escultor Jorge Egea, estudiant de grau superior de ceràmica a l'Escola Pau Gargallo de Badalona, “tot i que ja tenia experiència de diversos anys de dedicació a l'escultura”, assenyalava.

Jordi Vidal, treballant el vidre.

En referència a cap on creu que anirà la seva carrera professional, Egea creu que “avui dia és difícil posar la frontera entre art i artesania, de la mateixa manera que, en ocasions, també queda difuminat el límit entre artesania i disseny; jo m'adreço més cap a una vessant artística, però per això considero que és vital el coneixement dels materials i de l'ofici”.

El jove escultor opina que el motiu pel qual ha estat un dels escollits per a Futur Excel·lent és “perquè vaig presentar un projecte molt complert, que unia el coneixement de les diferents matèries

de la formació en ceràmica amb la meua experiència prèvia, així com pel disseny de la presentació”.

Jorge Egea va presentar al saló una col·lecció molt relacionada amb el món clàssic i l'arqueologia, “però amb resultats creatius que recullen la idea de l'antiguitat com a suma de fragments”. Les peces, de ceràmica amb suports de ferro o fusta, funcionen com a elements escultòrics, algunes d'elles amb il·luminació pròpia i amb una vessant utilitària.

Amb l'objectiu previ de poder donar a conèixer les noves creacions i fer contactes, Egea va estar present al saló durant els tres dies de durada, que va superar totes les seves expectatives. “En principi, el meu treball de ceràmica contemporània de caràcter escultòric em semblava poc comercial i llunyà a la fira, però va ser molt ben acollit i vaig poder concretar unes vendes i una propera exposició”, explica, i afegeix que “els futurs excel·lents vam poder fer contactes i, repeteixo, en alguns casos molt positius”.

De cara a l'any vinent, el saló The CraftRoom espera seguir avançant en la professionalització de la fira, amb productes i expositors de gran qualitat i representatius de l'artesania de Catalunya. ■

Detall de l'estand de Jorge Egea, a l'espai Futur Excel·lent.

Espai FAAOC, per una artesania de qualitat

La Federació d'Associacions d'Artesans d'Ofici de Catalunya (FAAOC) ha estat una de les entitats que han fet possible la segona Setmana d'Artesania de Catalunya, coorganitzant amb el CCAM diverses activitats com els tallers infantils i col·laborant activament en la resta d'accions que es van dur a terme per a aquest esdeveniment.

Per a Joan Farré, president de la FAAOC, és molt important ajudar a consolidar una gran acció com és la Setmana d'Artesania de Catalunya, impulsada per l'Administració, ja que “respon perfectament als valors que persegueix la federació: impulsar l'artesania de qualitat mostrant al públic aquelles empreses i artesans catalans punters tant a nivell nacional com internacional”.

La col·laboració estreta amb el CCAM en aquest àmbit els ha permès “traslladar les necessitats del sector que ens arriben des de les diferents associacions, per tal de fer créixer aquesta activitat”, continua Farré.

En aquest sentit, la federació ha col·laborat amb l'Administració per tal de

fer realitat, un any més, The CraftRoom. “Aquest any hem comptat amb diverses millores, amb la ubicació del saló en un edifici que prestigia l'artesania i, a més, s'han incorporat organismes, associacions i entitats vinculades al sector, que es tracta d'una molt bona idea, ja que amb aquesta nova àrea i la de la Llotja de Negocis, qualsevol aspecte que faci referència a l'artesania es pot trobar en aquest esdeveniment”, explica el president.

L'espai FAAOC

Aquesta entitat va comptar al saló The CraftRoom amb un espai propi per tal de promoure els valors de l'ofici i de l'artesania de qualitat. Aquest espai es va dividir en tres seccions ben diferenciades.

En primer lloc, es trobava l'estand institucional, en el qual els visitants i professionals van poder informar-se

Moment d'activitat al taller de demostració de l'Associació Catalana de Cistellers.

dels objectius i activitats de la FAAOC, així com gaudir de diverses projeccions audiovisuals de producte artesà.

En total, més de 30 audiovisuals d'artesanía contemporània catalana es van mostrar en aquesta secció de l'espai, d'oficis tan diversos com el del cistell, el vidre, el cuir, la ceràmica, la forja, la imatgeria o el tèxtil, entre d'altres. La Fira de la Terrissa de la Galera, els Sants d'Olot, la Fira del Cistell de Salt, el 20è aniversari de l'Associació de Ceramistes de Catalunya o les empreses Nutopia, Comglass, Pechakucha

Farré: «La Setmana d'Artesania de Catalunya és una via molt bona de fer visible l'artesanía de qualitat, i des de la FAAOC col·laborem fent arribar les propostes i les necessitats del sector»

Gabins o Teixidors van ser alguns dels protagonistes d'aquests vídeos.

L'espai FAAOC també disposava d'un estand de tallers i demostracions, que enguany va estar a càrrec de l'Associació Catalana de Cistellaires. Al llarg del cap de setmana que va tenir lloc The CraftRoom, es va crear amb la col·laboració de visitants, expositors i membres de l'associació la "Trita vimetera", una estructura de vímet en forma de truita francesa que va tenir molt bona acollida entre el públic.

Exposicions d'art tèxtil i vidre

Finalment, l'estand disposava d'una sala expositiva, que va poder comptar amb les propostes de dues empreses artesanes, Desedamas i Quimitxell.

L'exposició d'art tèxtil de Desedamas, sota el nom de "1,5km" representava una mostra de l'artesanía i la pintura en seda, a càrrec de les germanes Cecília i Mercè González. Es tractava d'una col·lecció de diferents tipus de peces que anaven des de l'artesanía fins a l'art tèxtil, el títol del qual explica com, a partir del kilòmetre i mig que surt d'un capoll de seda es poden crear peces tan diverses.

Per la seva banda, els mestres vidriers Quim Falcó i Txell Tembleque van presentar l'exposició "Emocions", una proposta que volia suggerir emocions prèvies o posteriors a l'ofici i al moment de la tècnica, emocions molt lligades al mateix material. Constava de tres petites instal·lacions: "El vidre a la natura", "La natura del vidre" i "Muntanyes de vidre".

Joan Farré es mostra satisfet amb la resposta per part del públic assistent, ja que "les exposicions i els audiovisuals van agradar molt, la gent es parava a veure'ls i els comentaris van ser molt positius, mostrant especial interès per les peces exposades". Pel que fa al taller, "es va comptar amb molta participació per crear aquesta truita gegant de vímet ja que, en ser una peça de grans dimensions i de tècnica adequada, es podia fer que molta gent col·laborés a la vegada", afegeix.

Per al president, "des de la FAAOC, com a organisme més important de representació del sector davant l'Administració, entenem que hem de participar en la Setmana d'Artesania i al The CraftRoom per tal de fer arribar les propostes del sector i les necessitats per acabar d'arrodonir la fira i per fer-ho arribar al públic".

Joan Farré, a més, va participar al nou espai de la Llotja de Negocis, amb la seva empresa Pont de Queròs. "És una proposta molt interessant per tal que els artesans que no venem producte però oferim un servei a d'altres sectors professionals com l'arquitectura, la restauració o el disseny disposem d'un espai propi", assegura i afegeix que, "per ser el primer any, entenem que encara s'ha d'acotar i buscar la manera de publicitar aquest espai cap a professionals interessats en aquest tipus d'artesans".

En general, la valoració per part de la FAAOC de la Setmana i el saló és "molt positiva i una via molt bona de fer visible l'artesanía de qualitat, que no es tracta d'objectes que estan a fires i mercats sinó que darrera hi ha un ofici, productes de primera qualitat, personalitzats, singulars i de luxe". En conclusió, Farré argumenta que, amb aquesta activitat, "tenim un bon camí amb molt de camp per córrer, però ja amb moltes coses encertades". ■

Joan Farré, president de la FAAOC.

« Propostes com les de Can Roca o Ferran Adrià són grans oportunitats per seguir creixent »

Xavier Vega
Vidrier

Sota el nom de Luesma & Vega, el vidrier Xavier Vega i la ceramista Ester Luesma han fet realitat el seu taller, en el qual dissenyen i elaboren peces emprant unes tècniques contemporànies i amb una gran dosi de disseny. Aquests dos artesans de vocació però sense tradició familiar en l'ofici han dissenyat les vaixelles de grans restaurants com El Bulli, el Cellar de Can Roca o el Tickets, entre d'altres. "Tot i que hem fet productes de tot tipus, ens agrada aquesta línia per l'oportunitat de fer objectes bells, útils i significatius", assegura Vega.

Constituint el taller l'any 1991, Luesma & Vega és ara un dels referents nacionals i internacionals del vidre artesà. Com s'aconsegueix convertir-se en referent? Qui segur que són referència són els nostres clients i, si ells confien en nosaltres, és perquè el que fem els funciona, ja que estem parlant de clients molt exigents. Els escoltem i després fem el possible per resoldre el que necessiten. Hem après molt d'equivocar-nos i encertar, tot dedicant un gran esforç a desenvolupar tècniques pròpies.

L'any 2000 traslladeu el vostre taller al Poble Espanyol de Barcelona, una zona turística important en la qual hi sou presents més de 30 artesans. Què va representar per a vosaltres aquest salt? Ens va sorgir l'oportunitat d'un local preciós, en un moment en què hi havia un projecte cultural molt interessant liderat per Jaume Cabaní i on els artesans eren importants. Estar al Poble Espanyol ens ha donat visibilitat i certa projecció, així com també ha estat molt important tenir una botiga i galeria pròpies. Hem jugat a ser galeristes, a generar propostes expositives, a convidar a amics, a divertir-nos i ensenyar-ho als turistes, i ens ha permès tenir un *feedback* gairebé instantani.

És un bon aparador per al negoci? Pel Poble Espanyol passen molts estrangers, i alguns són sensibles i cultes. A més, estar al costat d'altres artesans també genera sinergies. Clients d'un poden ser-ho d'altres. Ara mateix hem afegit un *showroom* per a cuiners i estem a deu minuts d'un dels centres gastronòmics més importants del món.

Què caracteritza el vostre producte? Ens han dit des de sempre que el que fèiem és molt original. Diria que és di-

ferent, innovador i intel·ligent. I segons els nostres clients, a més, és funcional: és resistent, competitiu, lleuger, reparable, exclusiu...

Des de l'any 2003, quan va realitzar una vaixella per al restaurant El Bulli de Ferran Adrià, us heu centrat en part en aquesta línia de treball, desenvolupant sota la marca "55 bcn" vaixelles per a grans restaurants i obtenint diversos reconeixements com el Premio Nacional de Artesanía en la categoría de producto. Per què creieu que és tan important aquesta via de negoci?

És un mercat que necessita producte innovador, a mida, exclusiu, sèries curtes i a un preu raonable, ara mateix inabastable per a la indústria. I a més ens encanta, perquè la complicitat amb els nostres clients és molt agradable i propera. Els ajudem a comunicar el seu projecte gastronòmic, a què el client tingui una millor experiència.

Què aporta a un sector com la gastronomia el món de l'artesania?

Solucions. És el sector que pot aportar identitat, exclusivitat i diferenciació. Sempre que els artesans siguin competents, és clar.

Heu participat en l'original proposta El somni, del Celler de Can Roca i l'artista audiovisual Franc Aleu, un projecte que pretén emocionar al comensal a través de la gastronomia, l'audiovisual, la música i l'artesania. En què consisteix aquesta iniciativa i què vau aportar?

Aquesta proposta s'allunya de la problemàtica habitual, ja que hi ha més pressupost i la possibilitat de fer escultura. Dels 12 suports, hem realitzat quatre peces, tres d'elles especials i úniques. És una feina que et fa estar més a prop de l'escenografia. Participes d'un projecte molt interdisciplinari, amb molta llibertat i responsabilitat.

Com va ser per a vosaltres aquesta primera experiència d'El Somni?

Emocionant, però fa por. És una gran experiència i estem molt agraïts als germans Roca i a Fran Aleu perquè hagin confiat en nosaltres. Ser al costat d'artistes i persones molt reconegudes en el seus àmbits és un gran honor.

Quines conclusions extraieu d'aquesta experiència?

Que si tens l'oportunitat d'estar en una proposta així no te la perdís, encara que el "somni" et pugui treure la son perquè pateixes per la peça que hi ha forn. De la mateixa manera que quan Ferran Adrià ens va proposar formar part de l'equip d'investigació d'El Bulli per desenvolupar la vaixella. Aquestes són oportunitats per aprendre, créixer i avançar. En definitiva, per estar a l'avantguarda. No podem dir que no als germans Roca o a en Ferran Adrià, encara que els números no surtin. Si pots ser part activa, per què ser només testimoni del moment?

Podem parlar d'artesania avantguardista en un món que sempre s'ha concebut com a arcaic i del passat?

L'artesania moderna no hauria de respondre a la necessitat dels objectes bàsics, amb objectes que ja fa la indústria: no serà competitiva i, en definitiva, no li aporta cap rellevància. Podem fer objectes plenament significatius. Digueu identitat, digues especialitat, digues meravella. Un Stradivarius no el va fer una màquina.

Cal destacar que al departament de desenvolupament de prototips de qual-sevol indústria hi ha artesans treballant i que les millors marques de joies o de roba reivindiquen la factura artesana, la precisió manual i l'emoció davant la fredor industrial o el procés altament seriat. La percepció de l'artesania depèn doncs del lloc on siguis i del nivell cultural. Últimament crec que hi ha més artesans excel·lents a París o Londres perquè simplement hi ha més clients i, per tant, viuen en un millor mercat.

Com pot l'artesà fugir d'aquesta imatge tradicional davant la ciutadania?

Això depèn, l'artesania és molt diversa i hi ha artesans que volen associar-se a la idea de tradició, que no té perquè ser negativa. Si no, potser és més senzill anar als mercats adequats, a l'estranger sensible pels nostres productes. O a sectors amb necessitats que els artesans poden resoldre efectivament i d'una manera competitiva. Potser el camí sigui associar-se a sectors que siguin

percebuts com d'avantguarda, com la cuina, l'esport, l'arquitectura, el disseny, la moda, etc., i oblidar d'una vegada allò de les fires medievals.

Quina importància té per al sector la celebració d'activitats com la Setmana d'Artesania de Catalunya?

Màxima, implica que molts artesans puguin comunicar i mostrar el taller en el context adequat. Cal generar aquests espais on els artesans poden fer l'aparador en un entorn correcte, i cal treballar perquè aquest context guanyi en prestigi i rellevància. Hem d'agrair a la FAAOC i al CCAM que ho organitzin, res és fàcil ni gratuït, i menys en moments com l'actual.

Creus que l'ofici artesà és una professió de futur?

Sí, però així com ara insisteixen en la col·laboració entre dissenyadors i artesans, en el futur immediat els artesans seran dissenyadors que produeixen, o artesans que dissenyen. Alguns es vincularan més amb el món de l'art i d'altres optaran pel luxe, àvid de novetats i que necessita l'excel·lència. Però no hi ha gangues, cal treballar, investigar, arriscar diners i temps.

Estic convençut que ja és una opció de futur, tot i que no tinc tan clar que els artesans del futur es vulguin dir artesans. Voldran l'adjectiu i no el substantiu. ■

Ester Luesma, treballant al taller.

Lliurament dels Diplomes de Mestre Artesà 2013.

Reconeixement al mestratge de 27 artesans catalans

El Departament d'Empresa i Ocupació va distingir amb el Diploma de Mestre Artesà 27 artesans catalans, en un acte presidit pel conseller Felip Puig i que va comptar també amb la presència del director general de Comerç, Josep Maria Recasens, i del gerent del Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya (CCAM), Miquel Rodríguez. El lliurament dels Diplomes de Mestre Artesà posaven el punt de partida a la Setmana d'Artesania de Catalunya.

Amb aquestes distincions, el Departament d'Empresa i Ocupació —mitjançant el CCAM— vol reconèixer la trajectòria professional dels artesans catalans i el seu mestratge. Per obtenir el Diploma de Mestre Artesà cal comptar amb una experiència de més de quinze anys de professió, i destacar en aspectes com la potenciació de l'ofici, la formació i la incorporació de disseny i innovació al procés artesanal.

Com en edicions anteriors, els Diplomes de Mestre Artesà compten amb la col·laboració directa de diversos artesans. D'una banda, el paper en què s'han imprès els diplomes ha estat confeccionat pel Museu Molí Paperer de Capellades.

Es tracta de paper fet a mà, a base de fibres de cotó i lli (250g/m² blanc i barbes als quatre costats). En el paper apareix una marca a l'aigua de l'escut de la Generalitat ampliat, en forma de filigrana.

D'altra banda, la insígnia que es lliura a cadascun dels guardonats i que acompanya el diploma sorgeix d'un concurs que es realitza entre els alumnes de les escoles d'arts i oficis i disseny de Catalunya que imparteixen un grau superior en Joieria i l'escola del Col·legi de Joiers

de Catalunya (JORG). El guanyador del concurs d'enguany ha estat l'alumne de joieria de l'Escola d'Art del Treball de Barcelona, Laura Paglieri. La insígnia, anomenada per la seva autora "Signar", es basa en una proposta conceptual que va de la rigidesa automatitzada a la signatura personalitzada, creant el seu propi codi artesà. La capsula que presenta la insígnia ha estat dissenyada per Marisa Tomás, alumna de l'Escola d'Art del Treball, i realitzada al taller artesà ARAPDIS del barri de Gràcia de Barcelona. ■

Insígnia guanyadora del concurs d'enguany.

Diplomes de Mestre Artesà 2013

J. Miquel Barberà i Sampietro. Dissenyador, joies. Barcelona (Barcelonès).

Josep Carles Pérez i Rodríguez. Joier. L'Hospitalet de Llobregat (Barcelonès).

Francisco Barroso i Román. Cadiraire. Castelló d'Empúries (Alt Empordà).

Jordi Pesarrodona i Ferré. Fonedor. Barcelona (Barcelonès).

Antoni Farré i Martí. Joier. Barcelona (Barcelonès).

Immaculada Ramos i Aracil. Dissenyadora i estampadora, tèxtils. Barcelona (Barcelonès).

M. Dolors Garcia i Pérez. Puntaire. Arenys de Munt (Maresme).

Francesc Ripoll i Busquets. Torner. Sant Hilari Sacalm (La Selva).

Manel Josep Garcia i Ramiro. Orfebre. Barcelona (Barcelonès).

Joan Serra i Renom. Vitraller. Sabadell (Vallès Occidental).

Pere Goldero i León. Fuster. Roquetes (Baix Ebre).

Pere Surribas i Jaumira. Torner. Torelló (Osona).

Cecília González i Martínez. Estampadora, tèxtils. Igualada (Anoia).

Francesc Tortosa i Domingo. Joier. Barcelona (Barcelonès).

Mercè González i Martínez. Estampadora, tèxtils. Igualada (Anoia).

Ramon Tortosa i Domingo. Joier. Barcelona (Barcelonès).

Miquel Ibáñez i Bellvehí. Tallador, vidre. Vic (Osona).

Glòria Trujillo i Sedó. Ceramista. Esparreguera (Baix Llobregat).

Antoni Majó i Manresa. Terrissaire. Breda (La Selva).

Santiago Valldeperas i Binefa. Terrissaire. Sant Sadurn d'Anoia (Alt Penedès).

Antoni Majó i Masegué. Terrissaire. Breda (La Selva).

Joan Vaqué i Sans. Manuf. objectes de vímet, palmes. La Vilella Baixa (Priorat).

Josep Papaseit i Fabregat. Ceramista i terrissaire. Miravet (Ribera d'Ebre).

Xavier Vaqué i Sans. Manuf. objectes de vímet, palmes. La Vilella Baixa (Priorat).

Nina Pawlowsky i Glahn. Barretera. Barcelona (Barcelonès).

Antoni Vendrell i Guasch. Picapedrer. L'Espluga de Francolí (Conca de Barberà).

Úrsula Viñolas i Subirana. Joiera. Canet de Mar (Maresme).

J. Miquel Barberà

Guardonat amb el Diploma Mestre Artesà 2013

Per què creu que el FAD el va proposar per a aquest guardó? M'il·lusiona el fet de transmetre certes intuïcions en la meua obra i que es faci palès en l'enteniment de col·lectius com el FAD o Artesania Catalunya.

Què suposa per a un artesà rebre aquest reconeixement?

Anar al darrere de premis o reconeixements no és l'ànima de l'artista/artesà. El petit somriure que pot provocar l'obra creada en la cara de l'observador és el millor reconeixement que pots tenir.

Com conjuga disseny i art en les seves joies?

L'art és l'expressió intuïtiva que hi ha darrere de l'obra; el disseny és l'expressió plàstica, explícita, el llit on acomodem harmònicament l'art. L'artesanía és l'excel·lència en el domini de l'ofici, necessària per conjugar art i disseny.

Quins valors té el concepte de peça única que vostè treballa des del seu atelier HÀBIT?

El caràcter, l'energia que s'aboca en cada creació és magnífica i única.

Considera que l'artesanía catalana es troba a l'avantguarda?

L'art ben concebut i perfectament elaborat (artesanía) és intemporal. Aquí, com a moltes cultures d'arreu del món, creiem fermament en aquest saber fer i això ens fa perseverar en l'excel·lència. ■

Tallers d'artesanía per a estudiants

Una altra activitat que es ve fent des de la primera edició de la Setmana d'Artesania de Catalunya és la realització de tallers d'oficis artesans per a estudiants de diferents edats i escoles de Catalunya. Aquesta activitat, que organitzen conjuntament el CCAM i la FAAOC, va programar enguany un total de set tallers, als que van assistir uns 150 nens i nenes de diversos indrets del país.

En primer lloc, els estudiants van poder gaudir a la seu d'Artesania Catalunya de dos tallers de teixit, a càrrec de la mestra artesana Marian Reyes, on aprenien el funcionament d'un teler manual i les diferents possibilitats creatives i tècniques que els hi ofereix, i podien escollir els fils i motius que volien teixir, utilitzant fibres naturals tals com el cotó, el lli o la llana. El resultat d'aquest taller consistia en una peça col·lectiva que es podien emportar a l'escola o a casa.

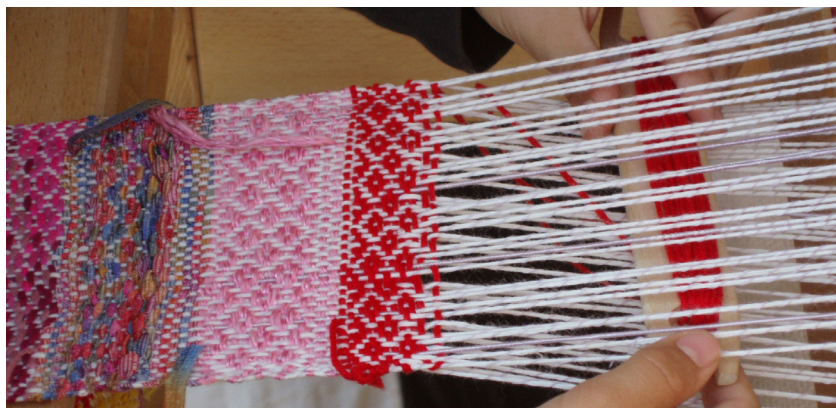
L'Associació d'Artesans de les Terres de l'Ebre (Tortosa) va oferir un taller de construcció i decoració de cotxets en fusta, a càrrec dels artesans fusters Dimas i Pere Goldero. En aquest cas, els alumnes prenen un primer contacte amb el món de la fusta i l'ebenisteria i, com a resultat, aconseguen un cotxet que havien fet ells i que es podien emportar. Durant l'activitat els estudiants aprenien a tallar, polir, pintar i muntar la fusta.

La resta van tenir lloc a la seu d'Artesania Catalunya. D'una banda, un taller (dividit en dos grups) dirigit pels mestres artesans Quim Falcó i Txell Tembleque (Quimitxell), on els estudiants van aprendre una mica de teòrica de com "neix" el vidre a la natura i com es fa. A nivell pràctic, van poder gravar el seu nom en una placa de vidre, fusionant vidres de colors amb raigs UV i dissenyant una peça que s'emportarien a casa, que podia tenir diverses funcions, com un clauer, un vitrall o un penjoll.

De l'altra, es van dur a terme dos tallers de cuir, a càrrec de l'artesana Sandra Quílez, en el qual els estudiants pirogravaven el seu nom i el decoraven amb la tècnica del ferrejat en un braçalet de cuir. Amb una gran varietat de colors i ferros, els nens

i nenes van poder crear i dissenyar els seus propis braçalets.

Xavier Villas i Balasch, cap de l'Àrea d'Artesania del CCAM, remarca la importància d'aquests tallers per tal d'apropar els oficis artesans als estudiants, ja que "moltes vegades és el seu únic contacte amb un ofici artesà real donat que, malauradament, en els currículums acadèmics actuals de les escoles l'artesanía no té gaire presència". "La voluntat", remarca Villas, "és despertar la consciència artesana dels joves d'avui perquè esdevinguin els professionals del futur, es dediquin a un ofici o adquireixin els coneixements per aplicar-los a una altra activitat, ja que l'artesanía és tan rica i plural que pot afegir valor a pràcticament qualsevol camp". ■

« Des de l'escola hem de potenciar la creativitat i la innovació en l'artesà »

Maria Goretti Bartrolí

Directora de l'Escola Municipal d'Art Gaspart Camps (Igualada)

L'escola imparteix des del 1993 estudis reglats en arts i oficis. De quin tipus?

D'una banda, cicles formatius, que són de dues famílies artístiques. Una d'elles és la de l'escultura, en la qual fem Artesania en Cuir, que és un cicle especial i preferent per a l'escola, ja que és adequat per a l'entorn d'Igualada, de gran tradició en aquesta forma de treballar la pell. L'altra és la de comunicació gràfica i visual, on fem un cicle de grau mitjà, que és Assistent al Producte Gràfic Imprès, i un altre de gràfica publicitària.

D'altra banda, també fem formació no reglada, que nosaltres anomenem Escola Oberta i que són cursos monogràfics de pintura, dibuix, escultura, gravat, il·lustració, fotografia, etc. També col·laborem amb escoles de primària i secundària realitzant tallers.

El cicle d'Artesania en Cuir és únic a Catalunya. D'on ve la tradició a Igualada?

La tradició és centenària a Igualada, ja que disposa d'un dels elements bàsics que calen per a la professió, que és

l'aigua, gràcies al riu Anoia. Formava part d'una economia de complement, ja que la pell es treballava en èpoques en què la terra i la ramaderia deixaven més temps. En un principi es treballava la pell d'una forma molt artesanal, però es va anar industrialitzant una mica a partir del segle XVIII, amb la construcció d'adoberies.

Què aporta el cicle formatiu?

Volem incentivar la part més de producció del cuir, a banda de la indústria, que també s'està revitalitzant. Va començar el 1993 com un curs monogràfic que es va convertir després en cicle. L'objectiu és preparar persones per a la confecció incidint sobretot en la creativitat, ja que la pell és molt versàtil i s'adapta a una gran quantitat de productes.

Aquest cicle està vinculat amb la promoció per part de l'Ajuntament d'Igualada com a ciutat europea de pell de qualitat...

Sí, considerem que és una excel·lent idea per reforçar el treball de manera conjunta i unir tot el sector de la pell.

El CCAM ha determinat la pell d'Igualada com un dels Oficis Singulares de Catalunya. Què pensa d'aquesta iniciativa?

És una molt bona iniciativa per conèixer aquestes facetes especials, aquests

elements característics d'un territori, i per protegir-los i reivindicar-los també, ja que n'hi ha alguns que han estat a punt de desaparèixer.

Què s'hauria de millorar en formació?

D'una banda, crec que hauríem de reformular el nom d'artesania, que no sempre és ben entès i que, tot i que s'està començant a revalorar, encara ho associen a anar per fires i fer quatre cosetes. I de l'altra, el currículum dels cicles s'han d'anar reformulant, la situació ha canviat molt i els plans d'estudis s'han d'adaptar als nous temps. Per exemple, el nostre pla antic no contemplava el tema de patronatge per ordinador, que és bàsic.

Com podríem aconseguir més vocació artesanal entre els més menuts?

Aquesta és una de les coses més complicades. Amb el disseny, la gent ha anat més cap a aquesta via i, a més, com que la feina és molt de construir, molt complexa, costa aconseguir vocació. Una bona solució seria posar a treballar una persona d'ofici amb un dissenyador, gràfic o industrial, perquè es vegi la viabilitat d'aquestes activitats i la riquesa de possibilitats que dona. Però tot això passa per una molt bona formació artística. És a dir, cal un procés de sensibilització i de valorització del procés creatiu. Però creativitat vol dir esforçar-se i formar-se.

Com evolucionarà l'escola d'arts i oficis i l'artesania en general?

En ambdós casos crec que va cap a la qualitat, a especialitzar-se i a trobar allò que és diferent. I per això la creativitat és molt important. Avui dia, que hi ha tanta competència amb països que ens porten productes de poca qualitat però de preu molt baix, cal descobrir nous elements, nous productes, nous usos, noves maneres de fer per oferir qualitat. És dur dir-ho en aquests moments, però el sector del luxe no pateix. Les grans empreses de cuir d'Igualada, que tenen un bon producte, no estan patint. I la innovació és clau. A la nostra escola tenim artesans que dominen el material i la tècnica treballant conjuntament amb dissenyadors, enginyers o arquitectes que poden proposar coses diferents i innovadores. Ens hem d'oblidar una mica de la individualitat i de la paradeta de fira. ■

Obres de restauració de l'Hospital de Sant Pau de Barcelona.

La ceràmica en l'arquitectura

La ceràmica, un dels oficis amb més tradició al nostre país, prendrà especial protagonisme en poc temps. L'Associació de Ceramistes de Catalunya serà l'encarregada de fer realitat a Barcelona l'any 2016 el prestigiós Congrés de l'Acadèmia Internacional de la Ceràmica, que tractarà el tema d'aquest ofici en l'arquitectura i l'espai públic, un tret molt característic del nostre territori, gràcies en gran mesura al llegat del Modernisme i d'altres edificis singulars. Però es tracta d'una bona sortida professional? El president de l'associació i dos prestigiosos ceramistes del sector, així com un expert en l'àmbit de la construcció, ens ho expliquen.

Amb gairebé cinquanta edicions celebrades, el Congrés de l'Acadèmia Internacional de la Ceràmica torna, per segon cop, a la ciutat de Barcelona, després de 37 anys. Poc després d'aquella primera visita a la capital catalana, l'any 1986 van tornar a fer una edició a l'Estat espanyol, concretament a Madrid i València per celebrar el 32è congrés. L'any 2016 tornarem a tenir a Barcelona, de la mà de l'Associació de Ceramistes de Catalunya (ACC) i amb la participació del CCAM, el més prestigiós esdeveniment del sector, que coincidirà amb el 30è aniversari de l'associació.

Sota el títol "La ceràmica en l'arquitectura i l'espai públic", l'entitat ha escollit tractar un tema d'especial rellevància en el món ceràmic, encara poc estudiat i debatut. Una elecció amb raons més que evidents: el valor de les obres arquitectòniques de Barcelona i Catalunya en el qual la ceràmica té un paper fonamental és indiscutible, especialment durant el Modernisme de la mà d'arquitectes com Antoni Gaudí, Lluís Domènech i Montaner o Josep Puig i Cadafalch, entre d'altres. De la mateixa manera, escultures i obres ceràmiques posteriors d'artistes com Roy Lichten-

stein o Joan Miró fan de Barcelona un lloc de referència mundial en aquest camp.

Per a aquest espai de trobada, que reunirà uns 300 acadèmics d'arreu del món per a l'estudi i debat d'aquest tema i amb visites posteriors al principal patrimoni ceràmic de la ciutat i Catalunya, es vol "implicar a arquitectes i polítics que animin al debat i ajudin a revitalitzar aquesta tradició tan nostra, de manera que puguem impulsar un estil propi d'arquitectura vinculada a la ceràmica", explica Claudi de José, president de l'ACC, que espera "que el congrés permeti potenciar l'ús social de la ceràmica i donar una empenta al sector en aquest àmbit".

Però l'arquitectura pot constituir un bon nínxol de mercat per al ceramista? Tant Claudi de José com els ceramistes Manel Diestre i Antoni Cumella i Vendrell són una bona mostra d'aquest fet, però veurem si es tracta d'una oportunitat de negoci o més aviat d'un fet puntual.

El llegat del Modernisme

És cert que la ceràmica en l'arquitectura és present al llarg de tots els temps i arreu del món, però no és fins a l'època del Modernisme quan aquest material esdevé tan rellevant en els edificis del nostre territori. No en va es considera a la ceràmica "la pell del Modernisme", un tret característic als edificis modernistes de Barcelona i d'arreu de Catalunya que es diferencia dels d'altres zones de l'Estat espanyol i Europa. "A Castella, Madrid, Andalusia o Extremadura veus pedra, fusta o teules de fang per aquella època, però no veus la ceràmica decorada i esmaltada com a part de l'edifici", explica De José.

Segons Antoni Cumella, el ceramista d'abans del Modernisme era un professional "que treballava per a la construcció, fent canals o teules per al sostre o rajoles, era una ceràmica d'ús de l'era preindustrial". Però el Modernisme i, posteriorment, el Noucentisme van deixar un llegat patrimonial molt important per al país, en el qual els artesans (tant ceramistes com vidriers, picapedrers, mosaïcistes, etc.) van

deixar la seva empremta. "El Modernisme sense els artesans que hi havia llavors no seria possible en l'actualitat", afegeix Cumella.

Malgrat aquest fet, tots tres ceramistes coincideixen en afirmar que aquesta importància de la ceràmica en aquella època no era tan real com ens pensem. "En el seu moment va ser una explosió però duta a terme pels arquitectes, el ceramista es limitava a fer el que li demanaven", assegura Manel Diestre. Motiu pel qual, segons De José, "rarament algun ceramista va tenir transcendència, a diferència del Noucentisme, en el qual escultors com per exemple Enric Casanovas o Josep Clarà sí que van passar a la posteritat per la seva tasca amb la ceràmica".

Per al president de l'ACC, l'auge de l'ofici no es va produir fins a la dècada dels 70, "gràcies a la gran tasca de professionals com Llorens Artigas i Antoni Cumella pare, que van fomentar la col·laboració amb arquitectes i pintors i van generar la moda d'aplicar la ceràmica a l'arquitectura, deixant obres tan interessants però encara poc reconegudes com el mural de la Terminal 2 de l'Aeroport de Barcelona, que van dur a terme Llorens Artigas i Joan Miró".

En aquest sentit, Cumella recorda com el seu pare va decidir agafar un plànol geològic del Vallès i “amb una motxilla va anar a buscar una peça de granit descompost realitzant, amb això, la primera peça de gres per a la seva obra”. “El meu pare va dur a terme una transformació molt important en passar de la terra cuita a la ceràmica d’alta temperatura, al gres, quan a Espanya no hi havia tradició d’alta temperatura”, afegeix. Aquest fet va suposar una gran innovació per a la ceràmica, sobretot en l’àmbit arquitectònic, ja que aquest material era ideal per a exteriors, per la seva resistència al gel, la pluja i d’altres condicions ambientals.

La restauració del patrimoni

Però molts anys després, el Modernisme torna a comportar una oportunitat

Manel Diestre, restaurant una rajola amb la tècnica de trepa.

per al ceramista. El deteriorament dels edificis d’aquella època i l’interès de fa poques dècades per conservar aquest llegat tan important per a les ciutats han suposat una via d’especialització per a aquest professional.

Un dels protagonistes d’aquest àmbit és Manel Diestre qui, a través del Taller de Ceràmica SOT, ha participat en la restauració d’unes 80 obres, com ara el Parc Güell, la Casa Batlló, la Casa Amatller o la Casa Morera. Per al ceramista, que en l’actualitat treballa en la restauració del Pavelló Sant Leopold de l’Hospital de Sant Pau, “el més difícil és trobar la tècnica per fer una peça com estava feta abans i donar-li la textura i tonalitats de l’època”.

Antoni Cumella també ha participat en aquest tipus d’obres, com al Parc Güell, l’Hospital de Sant Pau, La Farinera de Girona o La Ricarda, tot i que en el seu cas no es tracta de la seva principal línia de negoci. Considerat juntament amb en Diestre com a pràcticament els únics capaços de resoldre els encàrrecs més complexos en restauració, opina que “som uns romàntics acabats i ens costa molt dir que no”. A més, “m’entusiasmen els reptes i és la meva forma de ser”, continua Cumella.

Per la seva part, Claudi de José, modelista i que ha treballat en aquest àmbit tant amb en Diestre com amb en Cumella realitzant tots els volums tridimensionals que requereixen les

obres, opina que “és una feina que de mana molta qualificació, que no es pot improvisar ni ensenyar a les escoles, però que no està prou reconeguda, les empreses de construcció ho consideren com la cirereta i, és clar, amb la cirereta no et gastes diners”.

Segons Diestre, amb la crisi del sector de la construcció aquest problema s’agreuja: “Fa deu anys, a la restauració de patrimoni s’hi presentaven a concursos tres o quatre empreses constructors, ara n’hi ha 50 o 60 i, com que els concursos van a la baixa, t’hi trobes que amb un pressupost inicial de 10 milions d’euros abans les rebaixes com a màxim eren del 6 o el 7%, mentre que ara estem a un nivell del 30 o el 40%, i és insostenible”.

Aquest professional explica que, per fer una sola rajola, s’ha d’estudiar com estava feta, investigar, fer proves i invertir moltes hores. “En un simple mosaic, per fer 30 colors hem de fer unes 120 proves”, assegura. “Les rebaixes que ens demanen ara les constructors són inviables no ja per guanyar diners sinó per recuperar”, afegeix.

Pep Brazo, arquitecte tècnic i cap d’obra de SAPIC, una empresa especialitzada en la restauració de patrimoni, sí que té clar el valor d’aquesta tasca: “En aquests edificis, l’artesà té un sentit important, ja que forma part del patrimoni”. Destaca, però, que costa molt trobar bons professionals en aquest àmbit, ja que “els oficis es van perdent, i això s’hauria d’evitar i protegir-los perquè, si no, recuperar-los després seria, com en el cas de l’ecologia, molt complicat”.

Diestre considera que un dels motius és la manca de la figura de l’aprenent per aprendre aquestes tècniques tan especials, ja que “abans existia aquesta possibilitat per tal de traspassar els teus coneixements, però ara a l’aprenent l’haig de donar d’alta com a qualsevol treballador i haig de pagar per ell com si fos un professional, amb la qual cosa no m’ho puc permetre”.

Tot i així, es tracta d’una sortida professional però no massiva, ja que “a

Catalunya hi ha feina per a uns dos o tres ceramistes en aquest àmbit". Això sí, de moment, "quan en Manel es retirí, no en trobaran a cap altre, ja que no n'hi ha més d'especialitzats ni tan bons com ell", afegeix De José.

L'arquitectura contemporània

I als edificis de nova creació, trobem lloc per als ceramistes? El referent en aquest àmbit seria Antoni Cumella, que en els darrers anys ha participat en obres contemporànies tan emblemàtiques com el Mercat de Santa Caterina, el Parc Diagonal Mar, el Pavelló d'Espanya al Japó o el palau de congressos de Saragossa.

Per a Cumella, "les obres de restauració és més un tema d'ofici, t'ho van demanant i ho vas fent, però a mi m'agraden molt més els projectes contemporanis, en els quals puc treballar amb més llibertat i de manera més creativa, malgrat que a la restauració he après moltíssim, per exemple a igualar resultats de peces fetes fa cent anys".

Si bé el seu avi va començar fent olles i cassoles i el seu pare es va centrar

Tant per a l'àmbit de la restauració de patrimoni com de la nova construcció es necessita molta formació i experiència en l'ofici, així com una estreta col·laboració amb l'arquitecte, però per a ambdós ceramistes el resultat obtingut compensa l'esforç

Claudi de José, fent els motllos per a la restauració del pinacle de Can Serra.

més en l'escultura, Antoni Cumella fill va voler encaminar el negoci més cap a l'arquitectura. "Cada generació ha fet ceràmica però des de diferents punts de vista, ja veurem després de mi què voldrà fer el meu fill gran, que ara el tinc al taller aprenent l'ofici", assegura Cumella.

Pel que fa a la seva línia principal de negoci, la ceràmica aplicada a l'arquitectura i a la realització de projectes especials, assegura que "no disposem de catàleg, preferim tenir procediments i d'aquesta manera poder adaptar-nos a les expectatives de cada projecte". Es tracta d'una tasca artesanal però recolzada per tota la tecnologia del moment que estigui a l'abast. "El nostre forn, per exemple, el podem controlar des del mòbil i puc canviar els paràmetres del *software* via Internet, sense estar present al forn", explica.

Tot i així, Cumella no tenia clar en un principi si podria competir en tema de costos en una obra de nova creació. "Pensàvem que estàvem una mica fora del mercat en aquest sentit, però amb la crisi crec que tot això s'ha de repensar i el que s'ha d'aconseguir és eliminar al màxim els intermediaris per tal que els preus siguin competitius", assegura. De la mateixa manera, considera que "l'artesà ha de competir també oferint coses diferents que no pot fer la gran indústria". "Jo ho faig", remarca.

En aquest cas, però, els ceramistes d'avui dia es troben amb la mateixa situació que els de l'època modernista, ja que, segons Cumella, "primer ha d'existir la voluntat de l'arquitecte d'utilitzar la ceràmica al seu projecte". Aquest era el cas, segons Claudi de José, d'Enric Miralles, arquitecte d'obres com el Mercat de Santa Caterina o el Parc Diagonal Mar, ja que "tenia la voluntat de recuperar aquest criteri de la ceràmica del Modernisme". "La llàstima és que ens va deixar aviat, amb només 45 anys d'edat", afegeix.

Una altra de les vies de l'empresa Ceràmica Cumella per tal de lluitar

El pinacle de Can Serra, restaurat.

contra la situació de crisi actual és la internacionalització, que tot just estan començant amb el projecte de Tokio. “Un dels màxims pecats que hem comès els artesans és que sempre hem esperat que ens vinguessin a buscar, però a casa no et vindrà la feina i, per tant, hem de sortir a buscar-la; l'artesà ha de ser curiós i ha de provar coses noves per poder crear nous productes i noves idees”, afirma.

En aquest àmbit, el ceramista veu una possible sortida, ja que “hi ha una necessitat a nivell internacional de tallers d'una certa mida que puguin fer obra especial”. Per tant, “es tracta d'una bona oportunitat per subsistir per a empreses com la nostra, ja que jo no vull créixer, vull fer més coses amb els mateixos mitjans, ja que si creixes perds agilitat i llibertat, i llavors acabes sortint a buscar feina per omplir un catàleg, perdent part de la teva essència”.

Cumella està trobant més acceptació de l'ofici i la tasca de ceramista a països com Anglaterra i Alemanya. “El Japó és un cas especial, l'amor que hi ha per la ceràmica a l'Orient és impressionant”, observa.

Altres vies de sortida

Tant Manel Diestre com Claudi de José creuen que l'especialització és la manera de subsistir en l'ofici. A més, segons el modelista, “un bon ceramista professional ha de tenir diferents registres i en Diestre n'és un bon exemple, ja que no podria viure només de la restauració”.

En aquest sentit, Taller de Ceràmica SOT també s'ha especialitzat en la ceràmica d'objecte, d'una banda amb productes *souvenir* amb creacions tan reconegudes com els dracs del Parc Güell i, de l'altra, amb el regal d'em-presa, que són peces personalitzades que es fan en funció de les necessitats concretes.

Aquí la lluita torna a ser aferrissada. “Tenim un conflicte important, i és que nosaltres dissenyem el producte i després les empreses van a la Xina amb una mostra nostra per tal que ho fabriquin a baix cost i en sèrie”, explica Diestre, i assegura que “nosaltres podem competir en qualitat i termini d'entrega, però no en preu”. En aquest cas, però, tant Diestre com Cumella creuen que pot haver-hi mercat en aquest àmbit.

Antoni Cumella, al seu taller.

Segons Diestre, “nosaltres ens oblidem del turista de Les Rambles i ens dirigim a botigues de qualitat, com les que hi són als museus, o als regals de congressos, per atraure aquells turistes que gasten més en qualitat, com poden ser els russos i els xinesos”.

D'altra banda, Claudi de José adverteix d'una nova demanda que, per manca de teixit industrial, no podem donar resposta, almenys de moment. Malgrat que en altres èpoques a Catalunya disposàvem d'una indústria pròspera en aquest sector, que convivia perfectament amb el ceramista artesanal, ara aquesta infraestructura no existeix. “Abans et trobaves que per a un mateix joc de cafè hi intervenia la indústria, fent les tasses i els plats, i l'artesà, fent les peces més complicades com ara la cafetera”, explica De José. Però ara, “malgrat que amb les noves taxes a la Xina ja no és tan rendible produir, ens trobem que no es poden demanar aquí perquè ja no tenim a gent preparada per fabricar-ho en bones condicions i a un preu competitiu”.

La solució, tant en aquest aspecte com a d'altres àmbits més d'ofici com la restauració, passaria per reformular les escoles de ceràmica, ja que “en l'actualitat la formació és excessivament artística o creativa, però no es forma en l'ofici de fer, per exemple, sèries petites d'un article amb qualitat”, explica el modelista. Cumella i Diestre també es mostren d'acord en què les escoles haurien de tenir una relació directa amb la indústria, ja que “de cada cent persones potser sorgeix només un artista,

però aquest, sense saber les tècniques de l'ofici, tampoc arribaria a ser un bon artista", explica Diestre.

Podríem doncs concloure que sí que hi ha cert mercat per al sector de la ceràmica, sempre passant per la diferenciació i la qualitat del producte i aconseguint involucrar l'arquitecte en l'àmbit de la construcció, però potser el problema rau en què el que no hi haurà en un futur serà ofici, ja que, com diu Diestre, "molta gent va a l'escola de ceràmica més per *hobby* que per vocació, no per guanyar-se la vida".

Per a ambdós ceramistes, cal una potenciació del sector, ja sigui protegint els artesans "creant una denominació d'origen en la línia d'Oficis Singulares", com proposa Cumella, ja sigui "amb accions tan simples com que un artesà sortís a una sèrie de televisió que veuen joves per animar-los a dedicar-s'hi, ja que l'artesania és una bona font d'auto-ocupació", com especifica Diestre.

Per a Claudi de José, el proper congrés que tindrà lloc a Barcelona permetrà potenciar el sector, gràcies a l'activitat que s'està generant: "Per exemple, fa vuit mesos la Diputació no sabia ni que existia l'ACC, i ara parlem de tu a tu i ja estem creant iniciatives com un circuit en el qual les diputacions que tenen immobles on la ceràmica tingui especial rellevància realitzin rutes itinerants amb exposicions i d'altres activitats". "El congrés ens està donant l'oportunitat d'anar obrint portes i de fer veure als polítics que no som aquells fabricants de gerros sinó que podem fer grans coses a sectors tan rellevants com el de l'arquitectura", afegeix el president.

Davant d'aquesta situació, la reflexió de Pep Brazo sobre aquest tema és força significativa: "Actualment s'està educant a les persones amb uns valors com la immediatesa i el consumisme, i jo no crec en aquesta societat, per això m'agrada relacionar-me amb els artesans, tenen aquest esperit que a mi m'interessa, ancestral, cultural, i que hem de potenciar, ja que si no hi posem remei, l'artesà desapareixerà". "Aquests oficis han d'estar protegits com a Patrimoni de la Humanitat", conclou. ■

«La formació a les escoles hauria de donar-la qui viu de la ceràmica, per tal de donar a conèixer l'ofici des de totes les vessants i de manera més objectiva»

Claudi de José

Mestre artesà modelista i president de l'ACC

«Els artesans a la restauració de patrimoni som l'aneguet lleig que soluciona els problemes. I a sobre el teu nom no apareix enlloc»

Manel Diestre

Mestre artesà ceramista

«En obres públiques caldria canviar la llei de contractacions perquè l'arquitecte pogués decidir més, és un error que sigui la constructora qui determini el material»

Antoni Cumella i Vendrell

Mestre artesà ceramista

«En l'àmbit de l'arquitectura, excepte en restauració de patrimoni, no es valora prou l'artesania i no es té en compte, en molts casos per desconeixement»

Pep Brazo

Arquitecte tècnic

Interaccions professionals en l'artesanía

La Setmana d'Artesania de Catalunya va comptar, per primer cop, amb una jornada professional del sector, a la qual van participar, entre d'altres, representants del Taller de Ceràmica SOT, Luesma & Vega, Majoral, Teixidors i El Arte Cristiano

La jornada, sota el títol “Artesania Ara: Interaccions professionals”, va marcar el tret de sortida del saló The CraftRoom, incorporant aquesta vessant professional a la fira dels productes artesans de qualitat que, hores després, tindria lloc al mateix edifici DHUB de Les Glòries.

Adreçada a tots els professionals del sector i de diferents àmbits als quals l'artesanía pot oferir solucions de qualitat, l'acte va tractar en profunditat les actuacions d'empreses artesanies en diferents sectors productius i creatius mitjançant exemples, així com les possibilitats que poden disposar fora de les nostres fronteres. “L'empremta que l'artesanía catalana deixa avui dia en la societat és molt més evident del que ens pensem i és present en molts àmbits”, va assegurar Josep Maria Recasens, director general de Comerç, durant la inauguració de l'acte.

“L'artesanía es caracteritza per una gran transversalitat, incidint en àmbits com la reinserció social, l'emprenedoria, la reivindicació de la identitat i la història del país, i és present a productes de casa, quotidians, a l'arquitectura i al paisatge urbà, entre d'altres”, va afegir Recasens.

La conferència inaugural va estar a càrrec de Glòria Bonet, cap de relacions exteriors de l'Escola Massana i autora de l'estudi “Firmas de lujo, un posicionamiento para la artesanía española contemporánea”. Bonet va destacar que la indústria del luxe és una oportunitat per a l'artesanía, ja que “disposa dels valors que tota firma de luxe utilitza com a arguments de venda: excel·lència del material, exclusivitat, fet a mida, que durarà tota la vida...”. L'experta va advertir, però, que hem de començar a buscar les vies de negoci de l'empresa artesana, doncs

“l'artesanía no podrà desaparèixer de les nostres vides, però sí que podria desaparèixer del mercat”.

L'artesanía en la gastronomia i la restauració de patrimoni

Durant la primera taula rodona, “L'artesanía en altres àmbits productius i creatius”, es va comptar amb la presència del xef Albert Adrià qui, juntament amb Xavier Vega, de Luesma & Vega, van mostrar com l'artesanía pot col·laborar en reforçar el llenguatge gastronòmic d'un restaurant.

En aquest sentit, Adrià va explicar que “de la mateixa manera que busques l'emoció del comensal amb les olors, els sabors i les textures dels aliments, també s'han de trobar noves maneres de servir, amb vaixelles que ajudin a comunicar el discurs gastronòmic del xef”. A més, “amb la nova cuina de degustació

s'han trobat que els plats tradicionals no són els adequats”, afegeix Vega.

Per a ambdós professionals, però, mai s'han de perdre de vista una sèrie de característiques en els plats: que es puguin apilar, que no es trenquin fàcilment, que siguin rentables i no donin problemes al rentavaixelles, que subjectin bé l'oferta gastronòmica, que no deixin ditades i que envelleixin de manera adequada, entre d'altres. En el cas de les vaixelles proporcionades per Luesma & Vega, a més, ofereixen la possibilitat de ser restaurades o reciclades, abaratint en aquest cas el cost fins a la meitat.

Pel que fa a l'àmbit de la restauració de patrimoni, es tracta d'una via de negoci molt especialitzada, que compta amb professionals artesans de gran experiència i excel·lència en els seus treballs. Unes qualitats que, si bé són necessàries a grans obres com l'Hospital de Sant Pau per a feines complicades de ceramista, picapedrer o vitraller, l'actual situació econòmica està minvant molt els marges, “reduint el pressupost general en un 30 o 40%, que sempre acaba repercutint en la nostra feina”, va assegurar el ceramista Manel Diestre, que va afegir que “prefereixo no mirar els costos de la meua feina i quedar-me amb què maca m'ha quedat l'obra”.

Malgrat això, no són gaires les empreses artesanes que s'hi dediquen i professionals com l'arquitecte tècnic Pep Brazo té dificultats per trobar perfils com el de Manel Diestre. “És una sort comptar amb ell per la filosofia que té, ja que no és l'habitual”, va assegurar.

Exportant artesanía

Pel que fa a la taula rodona “Exportant artesanía”, diferents empreses del sector van mostrar les seves experiències per posar en valor el seu producte.

D'una banda, Pep Oliveras, soci d'El Arte Cristiano, va explicar com el seu taller d'imatgeria religiosa va anar prescindint poc a poc dels distribuïdors i les botigues per donar a conèixer els seus productes. “Ara, que ja tenim la marca feta, venem bàsicament a través del web i amb la demostració del producte”,

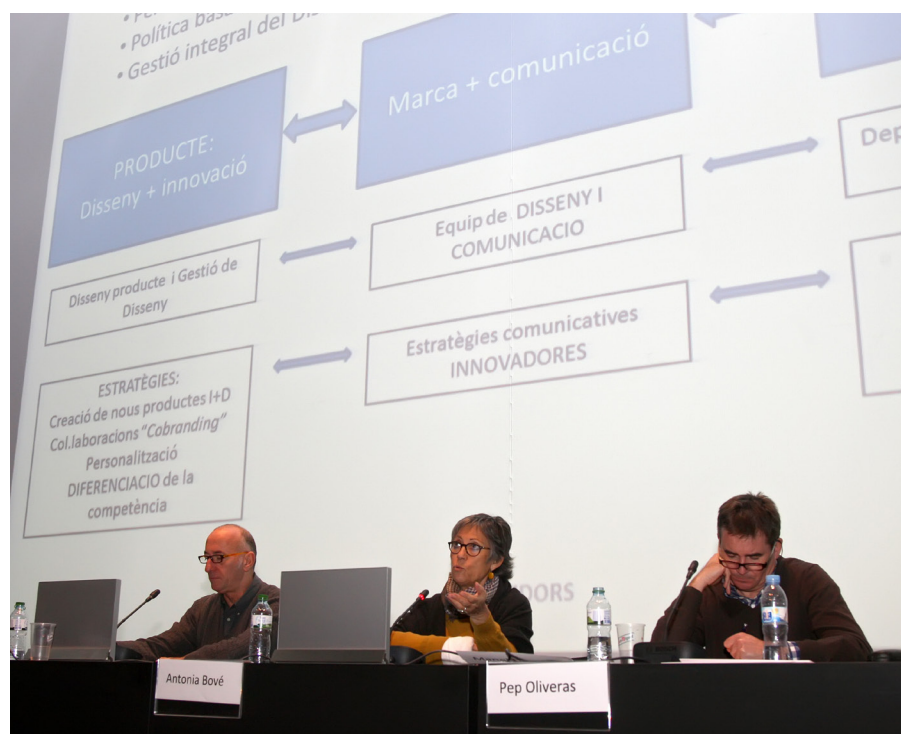
va explicar. Per tal de fer visible la seva oferta, van fer realitat a Olot el Museu dels Sants, que “ens ha anat molt bé, perquè mostrem a la gent com es treballa i, tot i que la mà d'obra abans no es valorava, ara és molt important”. “És bàsic que el que l'artesà fa ho ensenyi i que no tingui por en dir com ho fa perquè és un valor i, a més, ja està tot inventat”, va concloure.

Majoral, per la seva banda, és un bon exemple de posicionament de producte i d'internacionalització. Amb l'arribada de Joan Gomis a l'empresa com a director comercial, l'empresa de joies va decidir canviar l'estratègia de venda que, amb dues botigues pròpies a Formentera i Barcelona, trobava dificultats en la distribució pels canals de venda. “Estava clar que havíem de donar a conèixer el producte, l'encara no-marca”, va explicar Gomis. L'estratègia va ser clara, intentar situar el producte com a objecte de disseny ubicant-lo en les joieries de luxe, a les quals els donaven el producte en exclusivitat.

Pel que fa a l'àmbit internacional, van provar a introduir-se al mercat alemany, però no van tenir gaire èxit perquè, segons Gomis, “els alemanys compren

productes alemanys”. En canvi, l'experiència als EUA, l'any 2006, va ser molt diferent: “El mercat americà és molt ampli i molt democràtic, si els agrada és fàcil entrar-hi, el que costa és mantenir-se, ja que aquest esperit obert i democràtic també fa que siguin poc fidels i que t'obliguin a estar sempre a l'avantguarda amb productes nous i millors”. “Ara EUA és el mercat més important que tenim, molt per davant del nacional i de l'europeu”, va afegir.

Antònia Bové, directora comercial de Teixidors, va destacar una idea: “Què és el que jo, com a empresa, puc fer per tu”. Aquesta empresa artesana de tèxtil per a la llar i la moda ha sabut com exportar el seu producte a d'altres àmbits relacionats, com ara l'arquitectura, l'interiorisme i la decoració. “Cal mostrar el valor afegit de l'artesà a l'arquitecte i l'interiorista a través de la diferenciació i la personalització”, va assegurar Bové. “No hem d'anar amb un producte i mirar on el puc col·locar sinó anar a aquestes empreses i mirar què és el que necessiten i què puc fer per elles amb la tècnica i l'expertesa que jo tinc”, va afegir. “Has de fer realitat el seu disseny, creant a partir d'una necessitat, i la creativitat per tant és bàsica”, va concloure. ■

D'esquerra a dreta, Joan Gomis (Majoral), Antònia Bové (Teixidors) i Pep Oliveras (El Arte Cristiano).

Del fil a l'obra d'art

El Centre d'Artesania Catalunya ha acollit al llarg de la Setmana d'Artesania de Catalunya l'exposició "Fils per a la creativitat des de 1746", del grup fabricant de fils DMC

El recinte ha comptat des del 10 d'octubre i fins el passat 8 de desembre amb aquesta exposició que, sota el lema "D'un simple fil neix una obra d'art", va rebre gairebé 15.000 visitants. Com a activitats paral·leles, el Centre d'Artesania Catalunya va organitzar cinc tallers de diferents

disciplines del tèxtil (*art work*, brodat tapisser, *art bombing*, *stumpwork* i marcamé), als quals van assistir un total de 60 persones (12 per taller).

Amb aquesta exposició, el grup DMC tenia com a objectiu apropar el fil, un material quotidià i familiar, al gran

públic, sigui o no amant dels treballs amb aquesta matèria. De la mateixa manera, "Fils per a la creativitat" pretenia també retre homenatge als oficis que utilitzen els fils amb els que creen autèntiques obres d'art.

Es tractava d'una curiosa mostra de com d'un simple fil neix una obra d'art, tant en el passat com en el present, i fins i tot amb sorprenents idees futuristes i innovadores realitzades per artistes de l'Escola Massana i de la Universitat de Barcelona.

En la llarga història de DMC, que compta amb més de dos segles de vida, l'empresa ha produït veritables obres de gran qualitat artística que avui es guarden gelosament en el seu fons museístic de Mulhouse (França). Les peces més interessants van ser escollides per a aquesta exposició, en

la qual es podien trobar multitud de treballs artesanals realitzats amb diferents tècniques, així com un recorregut per la història social a través de l'evolució del fil i les seves aplicacions, presentacions, gràfica, forma d'emmagatzematge, dissenys, etc.

L'itinerari arribava fins als nostres dies, en què grans artistes del món de la moda o la decoració utilitzen els fils com a base per a les seves creacions i com a mitjà d'expressió, i amb els quals es realitzen increïbles obres d'art.

A banda de les peces històriques de gran valor procedents del museu de DMC a França (des de fils, dissenys, esbossos, *packaging*...), ha comptat amb peces artístiques contemporànies, realitzades per estudiants de Belles Arts de la Universitat de Barcelona i d'Art Tèxtil de l'Escola Massana. A "Fils per a la creativitat des de 1746" hi han tingut cabuda idees insospitades i productes sorgits de les ments més creatives d'ahir i d'avui.

Finalment, cal destacar també l'empremta del grup DMC en el nostre territori. Va construir la primera colònia tèxtil del món, format que després va aplicar-se molt a Catalunya. ■

Empreses exposidores The CraftRoom

- Taller Tèxtil Embolic (Tapissos) • Artesania en Cera d'Abella (Espelmes) • JF Polo Mobles Artesans a Mida (Mobiliari en fusta) • Altés Artesania (Patchwork)
- Krasznai Ceràmics (Decoració en ceràmica) • Ceràmica Roser Oter (Decoració en ceràmica) • Talla de Fusta Joan Montero (Talla de fusta) • Kalida (Làmpades de vímet) • NAIA-NAIES, marqueteria (Decoració en fusta) • Ceràmiques Emili Matas (Decoració en ceràmica) • Fanalia (Làmpades de parafina) • Fusteria i Ebenisteria Alvaro (Mobiliari en fusta) • Redón Art Ceràmic (Quadres en ceràmica) • Made in CIRE-CIRE (Estris en roba) • Taller Bugambilia (Utensilis en ceràmica) • Ludojoc (Joguines de fusta) • Adeceràmica (Utensilis en ceràmica) • RAVER (Estris de fusta) • NQUART Cuir (Complements de pell)
- Carme Vicens Ceramista (Utensilis en ceràmica) • Elomi (Utensilis en ceràmica) • Artfaig (Estris de fusta) • Calaix de Sastre - Taller d'imatgeria popular (Imatgeria popular) • Sota (Joieria) • Rosa Tejada Joies (Joieria) • Hàbit (Joieria) • Gemma López Barcelona (Joieria) • Desedamas (Complements en seda) • Marta Armada - Galícia (Bijuteria) • Concha Blanch (Complements en seda) • Testone Hojas - Euskadi (Joieria) • M. Dolors Estudi Tèxtil (Complements tèxtils) • Ceràmica Refractarius (Bijuteria en ceràmica)
- Slegna (Complements en ceràmica) • Art en Seda (Complements en seda) • Cornblume (Complements tèxtils) • El Jardí Secret (Perfums) • Artesaniaencuiro.cat (Complements de pell) • Núria Álvarez de Lara (Joieria) • Núria Saloni (Joieria) • Fili Plaza Barcelona (Joieria) • The Handmade Things (Complements tèxtils) • Marina Grafeuille (Complements en macramé)
- Jové Tèxtil (Complements tèxtils) • Imma Costa (Complements en seda) • Ruth Nadal Joies (Joieria) • Merinas (Complements en feltre) • Artesencial (Complements en seda) • Tass Joies (Joieria) • Elisenda Santacreu Joies (Joieria) • Maku-Maku Hats (Barrets).
- LLOTJA DE NEGOCIS: Jordi Vidal - Vidalglass (Vidre, vitrall), Claudi de José (Modelisme), Pont de Querós (Arquitectura viva), Luesma & Vega (Vidre), Teixidors (Tèxtil), Majoral (Joia) i Tot Vidre Gibernau (Vidre).

080

BARCELONA
FASHION
AUTUMN - WINTER
2014 - 2015

**Del 27 al 31
de gener de 2014**

El Born Centre Cultural

080barcelonafashion.cat

#080BcnFashion

@080_bcn_fashion

Amb la col·laboració de:

1714 / 2014

**Generalitat
de Catalunya**